

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților Roma din România

Buletin Informativ

Nr. 1/2012

Investește în OAMENI!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane

Dezvoltarea economiei sociale în rândul comunităților de romi

În contextul crizei economice actuale, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP România) și partenerii săi promovează activ modele de economie socială pentru comunitățile de romi ca instrumente de dezvoltare socială și economică cu impact asupra nivelului de angajare în muncă, îmbunătățirii nivelului de trai și locuire, cât și asupra reducerii sărăciei.

Începând cu luna martie 2011, UNDP România implementează în parteneriat cu Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului României, Alianța Civică a Romilor din România (ACRR) și Fundația Centrul pentru Analiză și Dezvoltare Instituțională (CADI Eleutheria) programul *Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților Roma din România*. Proiectul este cofinanțat din Fondul

Social European, se derulează pe o perioadă de 3 ani și corespunde Programului de țară 2010-2012, convenit de Guvernul României și UNDP. Unul dintre obiectivele stabilite în Strategia de Țară pentru România este de a sprijini incluziunea socială și integrarea socio-economică a grupurilor vulnerabile din România, prin alinierea la scară largă a programelor gestionate de către autoritățile naționale, inclusiv celor derulate prin fondurile structurale și de coeziune.

Echipa proiectului *Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților Roma din România* își propune creșterea capacității autorităților naționale și locale de a dezvolta politicile de integrare socială a comunităților de romi prin promovarea economiei sociale. De asemenea, în cadrul activităților sociale se

Mircea Mocanu
Directorul Departamentului
Socio-Economic al UNDP

pune în aplicare o strategie de implementare constând în asistență tehnică și financiară pentru dezvoltarea inițiativelor de economie socială, susținerea dezvoltării instituționale și coordonarea între principalii actori din domeniul economiei sociale (societatea civilă, autorități, sector privat).

Sumar:

Dezvoltarea economiei sociale în rândul comunităților de romi	1
Strategia Națională pentru Romi	1
Interviu cu Sanda Nicola	2
Seminar privind politicile socio-economice pentru comunitățile de romi	3
Ziua Minorităților Naționale	3
Focus grup al experților din domeniul economiei sociale	4
Legea economiei sociale	4

Știri pe scurt:

- Hotărârea pentru aprobarea Strategiei a fost publicată în partea I a MO nr.6 din 4 ianuarie 2012.
- Ziua Internațională a romilor (8 aprilie) va fi marcată prin organizarea unui forum pe tema dimensiunii economice a incluziunii sociale a romilor

Strategia Guvernului României de Incluziune a cetățenilor români aparținând minorităților romilor pentru perioada 2012 - 2020

Hotărârea de Guvern a fost adoptată în 14.12.2011 și cuprinde obiectivele și direcțiile de acțiune din domeniul precum: educație, sănătate, cultură, ocupare, locuire și mica infrastructură, dar și implicațiile bugetare și juridice ale noii strategii, structurile implicate în implementarea direcțiilor de acțiune. În perioada

ianuarie-martie 2012, echipa proiectului a participat la o serie de dezbateri organizate de Comisia Europeană pe marginea Strategiei. Desfășurate sub genericul "Întâlniri la nivel înalt privind contribuția fondurilor europene pentru integrarea comunităților de romi din România" dezbaterile și-au

propus o primă evaluare a Strategiei, o analiză a principalelor obstacole în implementarea programelor din fondurile europene alocate României pentru integrarea minorităților de romi, precum și o primă discuție pe marginea următoarei perioade de programare financiară a Fondurilor Structurale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

“Combaterea discriminării e vitală pentru înșănătoșirea nației noastre” Interviu cu Sanda Nicola

Imaginea romilor în presa românească este una construită pe percepțiile jurnalistului, care operează cu stereotipuri și scheme schimbătoare, de la romul "care fură copii" la romul care "strică imaginea României", se arată în "Barometrul interetic 2009 – Romii și majoritarii", realizat de Secretariatul General al Guvernului. Pentru a identifica principalele probleme referitoare la problematica comunităților de romi și a modului în care jurnaliștii tratează acest tip de subiecte, am abordat-o pe binecunoscuta jurnalistă - Sanda Nicola.

Îți mulțumim pentru că ai acceptat acest interviu, Sanda. Scriai într-un articol că "cel mai mare privilegiu pe care mi l-a oferit viața până acum a fost să călătoresc destul de mult și să fac parte din grupuri de lucru multi-etnice". De ce ai ales meseria de jurnalist? De ce ai ales să te implicii?

Eu am ales meseria asta pentru că m-a atras de când mă știu comunicarea cu ceilalți, am avut mereu curiozități din diverse domenii și bucuria de a împărtăși ceea ce știu. Diversitatea de opinie, ca și diversitatea etnică, mă fascinează. M-am construit ca jurnalist, dar și ca individ, din puține certitudini și foarte multe întrebări. Caut să privesc situațiile, oamenii și acțiunile lor din cât mai multe perspective și mă străduiesc să nu generalizez. Niciun individ nu trebuie judecat, etichetat prin prisma unui act singular, iar "adevărul" meu nu coincide întotdeauna cu adevărul tău. Asta nu înseamnă că una dintre noi are mai multă dreptate.

Crezi că mass-media ar trebui să se implice mai mult în promovarea diverselor aspecte legate de incluziunea socio-economică a romilor?

Eu o să spun întotdeauna ca da, însă nu vă așteptați să fie o tendință generală. Am un exemplu foarte relevant despre cum tratează trusturi media de prestigiu mondial problema incluziunii minorităților. La BBC era la un moment dat stipulat în politica editorială ca în orice reportaj sau documentar în care sunt reflectate fapte de viață cotidiană și se cere părerea unor oameni obișnuiți, să fie prezenți, cu pondere egală, și britanici get-beget, și imigranți. De asemenea, trusturile serioase sunt foarte sensibile la problematica minorităților religioase, sexuale și, niciodată în ultimul rând, a persoanelor cu dizabilități. Cei care aparțin acestor comunități trebuie să fie vizibili în spațiul public, într-o notă de normalitate, fără a emite judecăți asupra calității vieții lor sau a opțiunilor lor.

Cum se vede tema romilor de la pupitrul știrilor?

Deformată. Difuzăm zilnic imagini cu romi plin de bani care conduc grupări infracționale în țară, romi care săvârșesc nenorociri în străinătate, femeile din etnia romă renumite pentru practici oculte și romi care cântă.

Care va să zică, există doar două ipostaze predominante în care romii apar la TV: cea în care sunt demonizați, și cea romantică, în care sunt artiști desăvârșiți. Însă între aceste două extreme sunt probabil milioane de suflete care trăiesc în sărăcie lucie și care sunt vulnerabile în fața abuzurilor de tot felul. Despre ei se vorbește foarte rar, aproape niciodată cu suficientă empatie.

Care consideri că sunt cele mai mari probleme cu care se confruntă romii din România?

Sunt foarte multe, o să mă rezum la cele pe care le consider eu mai delicate: lipsa unei autorități în interiorul etniei și foarte slaba reprezentare politică. Cine e astăzi cea mai importantă voce în comunitatea de romi din România? Habar n-am. Cine se îngrijește ca adevăratele lor nevoi să fie comunicate eficient la nivel legislativ, elaborare de politici publice? Nici asta nu știu. Cine negociază cu Guvernul, cu Parlamentul în numele lor? Cele câteva ONG-uri? Parcă nu ne-au convins suficient. Pe de altă parte, eu una sunt sigură că transformări vizibile pot să apară abia peste niște ani, poate chiar zeci de ani, iar asta numai prin programe de educație foarte bine implementate. Sigur nu pot să ignor nici prejudecățile care împiedică un dialog coerent și constructiv între români și romi, dar nu agreez nici teoria că romii sunt într-adevăr discriminați aici. Sunt încurajați să meargă la școală, beneficiază de facilități dacă se țin de carte, unii dintre cei mai apreciați artiști ai României sunt de etnie romă. Numai că aceste programe ale statului sau ale ONG-urilor de profil, se suprapun peste niște cutume ale familiilor de romi, în care niciun organism nu poate să intervină. Cunoscut cazuri în care copilul e strălucit la școală, vrea să devină învățător, însă tatăl consideră că este inutil să meargă la cursuri. În altă parte am întâlnit o profesoară foarte dedicată programelor de incluziune socială a copiilor romi care povestea, cu multă mâhnire, despre copii care evoluau excelent, dar care brusc au abandonat școala pentru că familia a decis să plece în Italia sau Franța. O să spun pe șleau: pe de o parte, sunt părinți de etnie romă care consideră mai profitabil cerșitul pe Champs Élysées decât școala, e cam complicat să se schimbe ceva. Pentru mulți dintre cei pe care i-am intervievat de-a lungul timpului logica e simplă: dacă-l trimit la școală în România, acest copil produce doar o alocație de 40 de lei lunar. În schimb, dacă îl duc la cerșit într-o capitală din Vest, sunt șanse să producă sute de euro pe zi. Pe de altă parte, sunt părinți romi care vor să-și trimită copiii la școală, dar sunt prea săraci. Mulți dintre copiii săraci abandonează școala pentru că nu au haine și încălțăminte.

(Continuare în pagina 3)

“În mare parte, problemele societății românești de astăzi derivă din globalizare. Așteptăm mereu să ne rezolve altcineva problemele, ne asumăm prea puține inițiative pe cont propriu, ne pasă prea mult de ceea ce spun străinii despre noi și ne concentrăm prea puțin pentru a ne regla socotelile cu trecutul comunist”

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Care crezi că este cel mai important lucru ce poate îmbunătăți situația romilor?

Schimbarea nu poate să apară fără contribuția decisivă a unor lideri din sânul comunității lor. Ei sunt în continuare o comunitate închisă, greu de penetrat la nivel de concepții, numai cineva care înțelege pe deplin specificitatea problemelor lor și care să exercite și o oarecare influență poate să miște lucrurile.

Prin implicarea de care dai dovadă, poți fi considerată un exemplu. Crezi că este

nevoie de o implicare mai activă a persoanelor publice în proiecte sociale?

Nu știu dacă sunt neapărat un exemplu, chiar dacă sunt în faza în care mă condamn pentru că tac prea mult. Din dorința de a nu fi încă o voce conflictuală în spațiul public românesc, mă auto-cenzurez de multe ori. Ar trebui să fiu și mai implicată și mai determinată decât am fost până acum. Cred că este important să renunțăm la abordările prea emoționale și să ne rezolvăm problemele una câte una, cu luciditate. Nu știu dacă de persoane publice este nevoie în

proiecte sociale, mai degrabă de persoane cu vocație și expertiză. Persoane publice care să ia parte la dineuri și să zâmbească la poze de grup se vor găsi mereu. De forță de muncă energică și calificată e nevoie urgentă.

Suștii și activitățile de prevenire a discriminării prin mass-media. Este combaterea discriminării importantă?

Combaterea discriminării e vitală pentru înșănătoșirea nației noastre. Dar asta trebuie făcută cu știință de carte, nu prin difuzarea obsesivă, dar sezonieră,

a unor spoturi TV. E important ca jurnaliștii să fie pregătiți în acest sens, să existe reglementări de genul ăsta în politica editorială a fiecărei instituții de presă, să fie monitorizate intern și să primească sancțiuni considerabile cei care întrebunțează anapoda cuvinte și imagini.

O nouă viziune asupra politicilor socio-economice pentru comunitățile de romi

Departamentul pentru Relații Interetnice – Guvernul României, ACRR, CADI Eleutheria în colaborare cu UNDP România au organizat în perioada 26-27 octombrie 2011, la sediul Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale Cluj-Napoca, seminarul regional pentru Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest “O nouă viziune asupra politicilor socio-economice pentru comunitățile de romi din România”. Au participat

peste 40 de invitați, reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale, lideri locali, factori de decizie din instituțiile guvernamentale, promotori ai economiei sociale, cercetători și finanțatori. Discuțiile și dezbaterile din cadrul seminarului s-au concentrat asupra modelelor de economie socială pentru comunitățile de romi, a factorilor de succes a acestor inițiative, dar și a principalelor provocări

întâlnite în derularea lor. Dezvoltarea unei infrastructuri administrative și legislative care să susțină evoluția durabilă a economiei sociale este un proces de lungă durată, iar cei prezenți au agreeat că trebuie să existe eforturi constante și colaborare între diferitele instituții și autorități locale și centrale, sectorul privat, societatea civilă și comunitățile afectate.

Ziua minorităților naționale – 18 decembrie

La 18 decembrie 1992 Adunarea Generală a ONU a adoptat *Declarația cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, lingvistice și religioase*, primul document internațional care oferă o garanție a respectării drepturilor minorităților în cadrul general de apărare a drepturilor omului, declarație la care au aderat zeci de state din toată lumea.

Recunoscând importanța momentului, Guvernul României a adoptat, Hotărârea nr. 881/1998 privind declararea zilei de 18 decembrie ca Ziua Minorităților Naționale.

DRI a organizat, în perioada 12-13 decembrie 2011, evenimentul tradițional dedicat zilei de 18 decembrie. Principalele componente ale manifestării au cuprins prezentări ale

proiectelor interetnice cele mai reușite pe care DRI le-a sprijinit în 2011, lansări de cărți și filme documentare, un spectacol de teatru și un concert, toate cu tentă multi - și interculturală. În fața acestei asistențe, echipa proiectului a susținut o prezentare de 15 minute pe tema dezvoltării comunităților de romi prin aplicarea practicilor de economie socială.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

“Economia socială și comunitățile de romi – provocări și oportunități”

Prin proiectul “Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților Roma din România”, UNDP și partenerii săi abordează problema delicată a dezvoltării socio-economice a comunităților de romi din România prin aplicarea conceptului de economie socială ca soluție inovatoare. Analiza situației mediului socio-economic și legislativ inițiată în cadrul proiectului își propune să cerceteze situația economiei sociale în rândul comunităților de romi din România, urmărind să identifice oportunitățile de dezvoltare și principalele provocări în implementarea modelelor de economie socială.

Raportul de analiza situației “Economia socială și comunitățile de romi – provocări și oportunități” este realizat de o echipă de trei experți și include informații cu privire la modelele de economie socială din România, strategiile dezvoltate atât de instituțiile guvernamentale, cât și de societatea civilă pentru creșterea nivelului de incluziune socială a comunităților de romi din România, barierele legale și oportunitățile de dezvoltare a modelelor de economie socială, experiențe anterioare și recomandări specifice. Echipa de coordonare a proiectului a organizat, în data de 15 decembrie 2011, un eveniment de

tip focus group dedicat experților din domeniul economiei sociale și comunităților de romi. Scopul acestei întâlniri a fost colectarea de informații privind caracteristicile și nivelul de dezvoltare a economiei sociale în comunitățile de romi, privind proiecte specifice derulate sau în curs de derulare, bune practici, experiențe pozitive și negative, precum și orice alt tip de informații utile redactării raportului de analiza situației. Ședința a reunit reprezentanți ai societății civile, cu experiență în implementarea proiectelor de economie socială pentru comunitățile de romi, dar și reprezentanți ai mediului academic, implicați în elaborarea studiilor specifice domeniului. Una din principalele concluzii ale focus group-ului a fost că este absolut necesară regândirea modelelor de economie socială pentru comunitățile de romi astfel încât să includă componenta de dezvoltare a afacerilor și de conectare a producătorilor la specialiști din domeniile management și marketing, precum și la marii distribuitori de produse pentru piața de masă.

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane

Axa prioritară 6
Promovarea incluziunii sociale

Domeniul major de intervenție 6.1
Dezvoltarea economiei sociale

Numărul de identificare al contractului:
POSDRU/69/6.1/S/34922

Masă rotundă pe tema proiectului de lege privind economia socială

În 20 decembrie 2011, a avut loc o Masă rotundă pe tema proiectului de lege privind economia socială, organizată la inițiativa UNDP România și a Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale. Scopul acestei întâlniri a fost de a dezbate aspecte legate de elaborarea și adoptarea unei legi care să sprijine cât mai bine interesele tuturor entităților active în domeniul economiei sociale. La această masă rotundă au participat reprezentanți ai autorităților de resort, caselor de ajutor reciproc ale salariaților și ale pensionarilor, ale societăților cooperatice direct implicate în activități specifice de economie socială, organizații neguvernamentale, precum și specialiști în economie socială. Participanții au dezbătut diferența dintre denumirea proiectului de lege (adresat economiei sociale ca domeniu) și conținutul prevederilor legislative care fac referire cu precădere la inserția profesională a grupurilor vulnerabile.

A fost abordată, de asemenea, diferența dintre întreprinderile sociale în sens general acceptat la nivel european și întreprinderile sociale în sensul prezentei propuneri de lege. În urma întâlnirii, s-a reliefat necesitatea revizuirii definiției de economie socială pe baza documentelor recunoscute la nivel european; delimitării clare între întreprinderile sociale în general și cele de inserție; introducerii unor capitole suplimentare referitoare la entitățile de economie socială; armonizării cu prevederile privind ancheta socială; asigurării accesului la finanțare pentru toate tipurile de entități de economie socială (achiziții publice, subvenții, finanțări naționale și locale); introducerii atelierelor protejate în actul legislativ, precum și a facilităților fiscale.

Titlul programului: Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Titlul proiectului: Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților Roma din România

Editorul materialului: Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

Data publicării: martie 2012

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României